

MAGYAR KURIR

Indult Bétsből, Kedden Augustus' 26-dik napján, 1817-dik esztendőben.

L o n d o n.

A' Ministerek' *Kurirja* ismét legnyolá e' hónap 6-dikén kiadatott levelében a' maga *Morning-Chronicle* nevű újság író társát a' politikába való beteljesítésért: — „Meg nem jelenhet, úgymond, valamelyik Monarkha a' Státusoknak kormányaik mellett ülő egynéhány emberekkel egygyütt Európának valamely szegletében, hogy némely éles látású Politikusaink azonnal azt ne higyjék: *hogy fontos és titkos alkudozások forognak-fenn.* A' Pruszsus Király és két vagy három külső Ministerek egy pár heteket a' *Carlsbadi* serdőn töltöttek, 's már kiállott a' *Morning Chronicle* a' világ' eleibe, azt mondván: *hogy ő telességgel nem leheti, hogy ily emberek csak történehből és minden előrelévő egygyetértés nélkül találkozhattak volna össze; 's nem kevésbé nyughatatlankodik elméjében, azért, hogy ugyan ott (Carlsbadban) Angliának semmi képviselője nem volt jelen.* — Minekutánna mind ezekből azt hozta volna ki a' *Cronicle*, hogy Carlsbadban valamely új *Monarkha-lozsinak* (klúbnak) kell találtatni, az után ily kérdéseket teszen nagy buzgólkodással: *Valyon tehát nem a' Törököket akarják-e kikergetni Európából? Vagy talám a' Spanyol Király' legitimusságát akarják Déli Amerikában segyveres erővel lábra állítani?* — Mi megvalljuk (így végzi szavait a' Kurir) hogy mi te-

lyességgel nem vagyunk beavattatva ennek a' *Chronicle*' úgy mondatott *Carlsbadi* Monarkha-lozsijának titkaiba: tsak azt hiszszük 's merjük meggyőződéssel erősíteni, hogy ha tsakugyan fenn-áll egy ily *klúb* Európában valahol, ennek bizonyosan nem az a' célja, hogy Európának tsendességét megzavarja, hanem inkább, hogy megerössittse; 's a' mi végrezetre a' *Chronicle*'nek még azt a' féltelmét illeti, hogy ezen Monarkha-lozsiában Angliának semmi képviselője nem volt jelen, 's hogy azok a' Monarkhák, kikből ez a' klúb állhat, az Európai dolgok' folyamatjának oly fordulást adhatnak, a' melly ezeknek magoknak igen hasznos, de Angliának igen káros lehetne — erre mi tsak azt mondhatjuk, hogy mi egész maggyőződéssel hiszszük azt, 's az Anglus közönséget is bizonyossá tehetjük a' felől, hogy a' Britannus Országlószék Britanniának javát soha elmellőzni nem fogja, akár hol akár mikor 's akár mi formában legyenek is azok, Diplomatikai tanátskozásoknak tárgyai.“

Figyelmetességre méltó a' nevezett Kurirban a' következő nyilatkozatás is: — „Hozzánk e' tudósítások érkeztek, mellyek által az adattaluk értésünkre, hogy a' Spanyol Udvar arra akarja reá venni a' mi Országlószékünket, hogy az ő Amériki elpártolt plántatartományainak az engedelmességre való visszaállítatásában legyünk részes munkások. Mi erősíthetjük, hogy a' *Madridi* Udvar a' miénknek semmi efféle ajánlást nem tett, és a'

semmi kétséget nem szenved, hogy a' mi Országlószékünk azt tselekedni soha nem fogja, hogy a' plántatartományok 's az anyaország között, erőszakos közhenjáróskodásra bortsátkozzék. Tsak, ha barátságos eszközök által 's az engeztelés útján, 's még ekkor is tsak az Európai egyéb Hatalmasságoknak egygyetértéssel tehetne a' mi Országlószékünk valamit arra, hogy ezen ily nagy inségekre juttott plántatartományoknak a' hékességet vissza-adbassa, tsak ezt tartaná ő annak a' beisületes befolyás' útjának módjának lenni, melyet bizonynyal ezektől, egy véllék barátságban élő Hatalmasság is meg nem tagadhatna. De tsak éppen ennyi is ám az, a' mit ezen dologban, tudniillik a' Spanyol anyaország 's az ő elpártolt plántatartományai között való villongás' dolgában, az Európai Hatalmasságoknak mint közbenjáróknak, tselekedni jussok lehet."

M a d r i d.

A' *Párisi* újsaglevelek valami *Madrid-bar* Aug. 2-dikán költ tudósításokat adtak ki, melyek szerént oly hírek szárnyaltak *Madridban*, hogy az Országlószék azeránt tudósított legyen Romában, hogy a' Szent Atya megengedte a' *Barátoknak*, hogy a' kinek tetszik kiléphessen a' Szerzetből. Mint mondják sokak élni fognak ő Szentségének ezen engedelmevel. Azt is megengedte, mind rsondják, ő Szentsége, hogy az apróbbatska Szerzeteknek kisded klastromaik összsatsatolódjanak, 's a' számjok kevesítették.

P á r i s.

A' Király közönséges bortsánatot hirdettetett ki e' folyó Aug. 13-dikán azokra a' fogságot szenvedő emberekre nézve, kik az 1816-dik esztendőnek 1-ső Septemherétől fogva ezen bortsánatnak kiadaltatásáig, az eleségnek megdrágulása miatt valamelly bünt tévén megítéltettek vagy megítéltetés végett fogságban vagynak.

Megparantsoltatott, hogy mind ezek az egész országban tüstént szabadon bortsátassanak, ha tsak egyéb büntételeik miatt fogságban nem kell maradniok. Ezen bünösöknek száma, mint a' Királyi bortsánathirdetés kifejezi, kiket a' Királyi könyörületesség ekképpen, familiáiknak 's kézi míhellyeiknek vissza ad, nagy.

Cambrai városából az Anglus seregek' fő hadi szállásról meghatározva írják, hogy a' Frantzia országnak egy részét elfoglalva tartó idegen ármádáknak *második ötöd része* is nem soká oda fogja hagyni ezen országot.

* * *

A' Pruszszus Királyt Augustus' közepén várták *Ligny* városába, a' hol azoknak a' Pruszszus seregeknek fő hadi szállása van, melyeknek megmustrálására a' Király oda vette útját. A' Frantzia Király Marschall *Oudinotot* küldötte oda az ő Felsege' köszöntésére. Sok nevezetes emberek lesznek jelen ezen mustratartáson, kik között a' Belgiumi Koronörököst, Marschall *Wellington*, *Frimont*, *Ziethen*, *Lamotte*, *Woronzow* Generálisokat nevezik. Két százig való fő embereket vártak oda, kiknek számára kvártélyok voltak rendeltetve.

Mint hallik *Párisban* is meg fog ezen alkalmatossággal fordúlni a' Pruszszus Király, Gróf *Ruppin* név alatt, 's Augustus' 16-dikán fog oda megérkezni. A' *Párisban* lévő Pruszszus Követ eleibe ment ő Felsegének.

M o g ü n t z i a.

Itt e' hónap' 14-dikén, mint a' Frankfurtumi levelek erőssítik, nagy láрма támadott a' gabona piatzon, a' miatt, hogy a' Kupetzek nem akarták volna, hogy a' parasztok, a' kik gabonát vittek-be eladni, oly oltsón adják. A' parasztok, egy oda való mérő (Malter) rozsért tsak 9 forintot kértek, 's következőképpen a' Kupetzek se' kérhettek volna többet, tehát ezek úgy akarták feltalálni magokat, hogy

fítkon a' magok embereik között a' parasztokhoz küldöttek valakit, és 15 forintigértettek a' rozsnak mérőjéért, 's néhány zsákot már fel is vásároltatván elvitették vala a' piatzrol, hanem történetből valaki, a' ki a' kupetzekkel nem egy kézre dolgozott, a' gonoszságot megsajdította, 's a' pert röviden fogta, a' kupetzek' emberét ütni verni kezdette, melyből a' lett, hogy a' sokaság össze csoportozott 's oly lármás verekedés lett, hogy azok, kik a' közönség előtt a' városban, mint gabonakupetzek úgy esmerettek, csak a' katonaságnak köszönhetik megmaradásokat. Sokakkal rútol bánt a' felhevésedett nép, némelyeknek a' házóra rontott, az ablakokat beverte, 's egyéb effélék. Az őrző seregnek nap' lementéig kellett fegyverben állani.

* * *

Mitsoda következése lett külső Németországon is csak ennek az egy jó arátásnak, megítélhetni abból, hogy a' *Badeni* Nagy Hertzegségben, a' hol 4 fontos tzipót 1 forint 12 krajtzáron adtak, most 24 krajtzáron adnak.

B r a s i l i a.

A' Pernambukónak *Recife* nevű részében történt, de csak néhány hetelig tartó, revolúciónak kezdetét, folytatást, és végződését, szépen és értelmesen egy dió hajba szoritva így adja elő a' *Bremai* újságban, egy ott (Pernambukóban) jelen volt, 's mindeneket szemmel füllel látott hallott tanú: —

„Már néhány napoktól fogva szemléltettek *Recifeben* afféle mozgások, a' mellyek oda mütattak, hogy bizonyos emberek egy új és független Országlásnak felállításán iparkodnak. Az erre czélzó plánunot némely ditsösségen kapó emberek készítették, kiket oly reménség táplált, hogy a' szomszéd Kapitányságok is véllék egygyet érteni 's véllék egy kézre dolgozni foguak. Különös bizodalommal voltak *Bahia* eránt, melyben ha meg

nem tsalattáltak volna, ha ezt a' magok részekre hódíthatták volna: már így veszedelmesebb próbát kellett volna kiállani a' Királyi seregeknek. Hanem az ott lévő Helytartónak Gróf *Arcosnak* nagy buzgósága miatt füstbe ment ez a' bizodalom, ki nek minden környülállásokra való nagy vigyázása meg nem engedte, hogy a' revolúciónak tüze oda által harapodnék. A' *Pernambukói* akkori Helytartó *Miranda Montenegró* hibázta el a' dolgot, a' ki ugyan mint magános ember, elég szép tulajdonságokkal bír, de mint Helytartó nem elég keményen viselte magát a' rend' fenntartására kívántató eszközökkel való élésben, mert különben ezeknek illendő időben való használása által egészen elejit vehette volna ennek a' rút lármának. Minekutánna a' köütendő revolúzióról való közönséges beszéd néhány napokig tartott volna, végezetre de későre az ő figyelmetességét is magára vonta, a' mikor osztán ő némely gyanus embereknek elfogdoztatása eránt rendelést tett. Néhányaknak elfogattása után egy Brigadérost az Adjutánsával a' katonák' lógerébe (tanyázó helyekre) is kiküldött, hogy egy Kapitányt néhány tisztekkel egyetemben, a' kik magokat gyanusokká tették vala, fogjanak-el: hanem ez a' Kapitány, a' helyyett, hogy a' kardját mikor kérték mint fogoly által adta volna, a' Brigadérost keresztül döfte az Adjutánsát pedig egy ott álló katonára úgy meglötte, hogy a' szívében ment a' golyobis keresztül. Ez volt első jeladás a' támadásra. A' katonák már előre hozzá voltak készíttetve, 's már most a' tisztek szollítására egyszeriben kiállottak, 's így kiáltoztak: *Éljenek az idevaló születésű lakosok! Vesszenek-el a' Matrózok, a' hajós legények!* (A' *Brasiliai* születésű lakosok az *Európai Portugallásokat* megvetésből csak *Matrózoknak* nevezik). Ilyen kiáltozással járkáltak le 's fel az utzákon, a' melly közben a' nép

saklaja 's a' fekete és egyéb színű emberek is hozzájuk tsatolták magokat. A' Helytartó a' *Bronu* nevű erősségben keresett magónak menedéket; a' több erősségek Kommandánsai pedig részint a' támadókkal tartottak, részint nem voltak az erősségek védelmezhető állapotban. Az úgy nevezett *Recife*' hidjára ugyan egy ágyút kiszegeztek vala a' Király' részén lévőék, de nem soká által engedték a' támadóknak. *Bronu* várát más nap' reggel felkérték a' támadók, a' hol sem tüzelő eszközök sem eleség nem lévén, kénteelenek valának a' Király' részén lévőék ezt is által adni amazoknak a' kik megengedték a' Helytartónak, hogy hajóra ülven *Rio-Janeiróba* elevezhessen. Ezen támadásban nem sok ember esett el, a' mi elesett is inkább csak történetből esett el, mint valóságos czélzással. Az insurgenseknek a' volt első gondja, hogy egy Országlószéket állítsanak fel öt Helytartókból, tudniillik egy *Katonatisztből*, egy *Kereskedőből*, egy *Prokátorból*, egy *Papból*, 's egy *Mezeigazdából* (plántásból). Eleinten azt gondolták a' környéki mezei lakosok, hogy ez a' revolúzió egész *Brasiliára* kiterjedt, 's azért ők is a' városokhoz tsatolták magokat. További gondja a' volt az insurgenseknek, hogy *Bahiat*' 's az Ország' több részeit is magoknak megnyerhessék; a' melly végre *Emissariusokat* küldöttek széllyel, de nem voltak szererentsések, minthogy *Bahia-ban* az ő legelső *Emmissariusokra* reá esmertek, 's megfogván, helyben mindjárt agyon lötték. Ez egy Pap volt. Ez a' történet az insurgenseket megijesztette, 's azonközben a' falusi lakosok is eszékbe vették, hogy nem úgy van a' dolog, mint őket a' lázasztók eleinten elhitették vala, tudniillik, hogy a' revolúzió nem közönséges, melyre nézve nem csak hogy elállottak az insurgensektől, hanem ők is a' Király' seregeihez tsatolták magokat, a' mellyeket a' *Bahiai* Helytartó az in-

surgensek ellen küldött vala. A' kökött. hely eleinten mindjárt bezárattatott, a' nép között nagy éhség támadott, a' kereskedés egészszen félbe szakadt. a' nép békételekedni kezdett; *Martins*, az egygyik Helytartó, hogy egy szerentsés tsapás által a' dolgot még jóvá tehesse, arra határozta magát, hogy a' Királyi seregekkel, a' mellyek *Bahia*ból ellene mentek vala megütközzék: hanem az ő seregei által látván, hogy minden esetben tsakugyan bajosan fognak ők boldogulni, a' tsatát nem állották ki, ha nem valami *Hubi*dras nevű tisztjeknek tanátsát követvén, a' magok vezérjeket a' verekedés' mezején hagyták, kit a' Royalisták ott azonnal elfogtak, 's valami 70 lázasztó társaival egygyütt *Bahia*ba vittek. Mikor a' több insurgensek 's a' más 4 Helytartók *Martineznek* ezen szerentsétlensége felől *Pernambukóban* tudsittattak, szörnyű ijedség fogta el őket: de még is arra határozták magokat, hogy Május' 19-dikén seregeiknek megmardott részével, melly még valami 2500, de minden katona fenytéktartáshoz nem értő 's félénk emberekből állhatott, a' városnak minden erősségeit elhagyván, magokat az ország' beisőbb részeire vonják be. A' melly ugyan így is történt, de minden jó kimenetel nélkül, minthogy Helytartóik közzül egygyik magát nem soká felakasztotta, a' más hármakat pedig a' katonák elhagyván ezek is a' Király' seregeinek kezakre kerültek, 's minnyájan *Bahia*ba vitettettek, a' hol megillettettséket várják. Annak a' Helytartónak feje, a' ki magát felakasztotta, a' *Börzeházba* karóba szúratott, hogy minden láthassa a' ki akarja. Az aljasabb insurgensekre nézve közönséges bótánatot hirdettek ki. Huszadikban minden féle Iarmázásokra libotsátkozott a' *Pernambukói* nép, de nem azért, hogy verekedni akart vagy kellett volna valakivel, hanem ürvendezésből. Portugallus zászlókat füg-

gesztelt - ki bástyákra, hajókra 's mindennév; az utzéken a' sokaság le 's felnyaragdozott, puskákkal 's pistolyokkal lövöldözött, melly miatt szerentséllenségek is történtek. A' Bahiai seregek 22 - dikben mentek - be Pernambukóba, kik között még tegzes *Indusok* is találtattak.

N a s s a u.

Az, a' mit már régtől fogva de mind ez ideig fogamat nélkül próbálgattak a' két *Protestans* Hit' sorsosinak Papi Elöljárói, a' Hannau i újságszerént Nassauban szerentsésen véghez mene, tudnillik ezen két *Felekezethetnek* egygyesítetése. A' Hertzeg maga is helybehagyván iparkodássokat, 's azonnal *Synodast* hirdettek, mellyben 20 *Luteránus* és 18 *Reformatus* Pápok voltak jelen, kiknek tanátskozássaikat egy Hertzegi Biztosság intézte - el és kormányozta. Hét pontokat határoztak - meg, mellyek ezek: —

1.) Az egygyesült *Ekklesiának* ezután neve: *Evangeliumi Keresztény Ekklesia*; — 2.) A' fő Felvigyázás most a' két *Superintendensek* között egy geographiai linea által szabattatik - ki; 's az egyiknek halála után, az életben maradóknak személyében egygyesül; — 3.) Az inspektori kerületekkel is így történik a' dolog; — 4.) Azon helyeken, a' hol két féle *Ekklesiák* találtatnak, ezeknek vagyonaikból egy kassába foly a' jövedelem, 's az egygyesült felekezet' *Cultusának* szükségére fordittatik; — 5.) Az eddig volt két különös megyék' jövedelme hasonlóképpen egy kassába gyűjtetik, belőle a' *Theologusoknak* *Stipendiumok* adatnak, 's számokra a' *Herborni Seminarium* organizáltatik; — 6.) A' hol eddig két különböző *Ekklesiák* voltak, ezek-

nek Pápjaik még most mind ketten megmaradnak, hanem egygyütt egy oltár előtt osztják - ki az Úr' vatsoráját; — 7.) A' *Palatinatusi Liturgia* vétetik - fel. Az Úri vatsora, éppen ezen célra készülendő, nagyobb szerü ostyában osztatik - ki, a' melly darabokra törettetik. Ez a' mód közönséges leszen: tsak a' mostani idősb emberek vétetnek - ki, a' kik megtarthatják magánosan (*privatim*) a' régi módot, ha indító okaikat Pápjaik' eleibe terjesztették. — Mind ezeknek meghatározatása már most tsak a' Hertzegtől függ. —

B é t s.

Császár és Császárné ő Felségek Augustus' 17 - dikén *Kolosvárra* megérkeztek.

* * *

Azon innepi ájtatosság, melyre a' közelébb költ M. Kurir végén találtató Híradás által a' Bétsi fő és alsóbb rendű M. Hívek meghivatattván, nagy számmal megjelentek vala, épületes buzgósággal ment véghez első Apostoli Királyunknak Istrány - nak ditső tiszteletére az úgynevezett *Neymarkton* lévő T. T. *Kapuzzinus* Atyák' templomában. Az Isten' igéjének hirdetője, *Rábaközi Mihályi* mező város *Plebanusa* Fő Tisztelendő *Feltinger István*, *Pontificans* pedig Mélt. *Alagvics* Püspök 's *Udvari Referens Consiliarius* urak valának.

* * *

Jobbitás. — A' közelébb kijött M. Kurirban az első lap' 2 - dik hasábján, fejléről a' 4 - dik sorban, ezen szó után: *rendeltetnek* — kimaradtak ezek: *esztendőnként, hónapi részekben.* — (Az azon Pátenshez tartozó Mútató Tábla a jövő pénteken kijövő M. Kurirban fog találtatni.)

Száz forint huszas pénzért, adtak Váltó czédulában: —

Aug. 22 - ik napján 310 $\frac{1}{2}$ — 23 - dikén 310 $\frac{1}{2}$ — 25 - dikén 312 $\frac{1}{2}$ — forintot.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

Debretzen Augustus 8-dikán. A' közönségesen tapasztalt rendkívül való drágaság, és szükség, melly a' fellyebb való Hónapokban uralkodott, Városunkban is megszorította a' szükölködők számát. Nem tsak az itt helyben lakó alsóbb rendű lakosok nagyobb számmal kéntelenítették a' tehetősebbek' jószívűségéhez támaszkodni, mint egyébkor, de más helyekről is seregenként gyűlekeztek ide az éhhalás elől bujdosók szegények. Könyörületeséghez szokott lakosainknak szívüket annyival inkább meg hatotta ezen nyomorútlaknak keserves állapotja; mivel magok is gyakorta sok szerentsétlenségektől érdekeltettek. Mellyre nézve azonkívül hogy a' házaiknál megfordult szükölködőket vigasztalás nélkül nem bocsátották el, még más uton is kívánták szerentsétlen embertársaiknak szomorú sorsát enyhíteni. Városunknak Nagy tekintetű 's buzgó Elöljárói, mindent, a' mit tsak ez a' kedvetlen állapot megkívánhatott, el követtek. Tüdüllik az olyan nyomorultakat, kik ide az éhségtől, és az utazástól elbádogyasztva, vergődhetek el, és széllyel az útszákon 's házok előtt hétégen hevertek, szekereken egy bizonyos nagy Ispotályba nagyobb gondviselés alá vitették, hogy mind a' Nép a' ragadó nyavalyától meg oltalmaztasson, mind pedig magok ezek a' nyomorútlak eledelt, és gyógyítást vehessenek. Így lett az, hogy nemcsak lelkü, és nagy érdemü Orvosainknak felvigyázások és ápolgatások után, több szerentsétlenség kiknek külömben a' halált el nem lehetett volna kerülni, életben megtartattak.

* * *

Zemplén Vármegyéből Aug. 11-én.

Annak dítséretes szokásnak, mely szerint az Oskolák Elöljárói minden illendő

fényt igyekeznek adni a' Közönséges Megvizsgáltságoknak, mely hasznos befolyása legyen a' tanuló Ifjúság serkentésére 's lelkesítésére; a' Sáros Pataki virágzó Ref. Collegiumban tanuló Ifjúság' a' m. h. közepén tartott Megvi'sgáltatása alkalmosságával nagy örömmel tapasztaltuk. Ugyan is a' megjelent fényes Gyülekezet előtt nagy készséggel, mérsékelt eleveniséggel, 's illendő magok alkalmazásával adták jelét tanuló Ifjaink szorgalmosságoknak. Bár más Oskolák is, méltó gondolóra vévén, hogy ez egy fő eszköze még darabos Ifjaink gyalulódásának, a' magános Megvi'sgáltatásokat ezen móddal tserélnék fel! Az ilyen 's más e' féle rendelkezések által megkíméllenénk magunkat azoa gyakori megpirulástól, melyek rajtunk, midőn az Oskolákból kikerült, külömben jól készült Ifjainknak ügyetlen magokviselését látjuk. — Ugyan ezen alkalmosságal (hogy ne tsak a' napok, hanem az estvék is hasznos 's ugyanlaks Oskolai gyönyörűséggel teljenek el) megjelent a' Pesti Nemzeti Játszó Társaság is; 's megmutatta egynéhány Játéknak jó előadása által azt, hogy a' szorgalmatos igyekezet 's pártfogás Nemzetünk fiai 's leányai között is szül ezen könnyűnek látszó, de valóban nehéz munkára alkalmas tagokat. Az egész Társaság több tagjaival való megelégedésünket előre bocsátván, a' nagy kedvességet nyert Murányiné Asszonyosság' méltó érdemeit azért említjük különösen, hogy ez által mind eránta való tiszteletünknek jelét adjuk, mind pedig a' Melpoméne Oskolájában még tsak kezdőket nyomdokai követésére serkentsünk. A' tisztelt Asszonyosság ugyan is elannyira magára vonta tiszta acliója, kellemetes kimondása, helyes mimikája 's legjobb ízléssel váasztott öltözete által, még a' különböző Országai Theátrumokban forgott, Dramaturgiában jártas 's miveltebb érzésü

nézők figyelmetességét is, hogy méltán első csillagnak tarthatjuk a' Magyar Theátrum' óh fájdalom! még homályosótska egén. Erdemeinek közönségessé való tétele után a' minden óhajtásunk, hogy szép munkáját folytassa tovább is forró igyekezettel.

* * *

Nyitra Vármegye. — Az elkövetkezett áldott aratás meghozván a' Sinlődő Szegénységnek élelmét, meg szünt az a' Társaság, melly Nyitra Vármegyében a' szükölködők Segéllésére állott volt fel. Julius 14-dikén Tek. *Vindisch Leopold* úr Vármegye Physicus arrol ilyen jelentést tett az össze gyűlt Tek. Rendeknek: Májusnak 14-dikétől fogva Julius' 13-dikáig a' Nyitrai Kerületben 7136, a' Vágh Ujjhelyiben pedig 9226, mind össze 16542 Szegények tápláltattak minden hazájokra, élet-idejekre, és Vallásokra való tekintet nélkül. Hogyha azokat a' szegényeket, kiket *Motsonokban* és *Lakátsyban* Főtiszt. és Mélt. Püspök Veszzelei Bárá. *Mednyánszky Aloiz* úr & Exc. ja, — T. *Uzovits* úr *Könyökön*, — a' Főtiszt. Káptalan *Nyitrában*, — a' Seminarium, a' Plebania, — a' Tiszt. Ferentz Szerzetbeli Barátok mind *Nyitrában*, mind *Ersek Ujvárott*, — és számos jóltévők más egyéb helyeken ki egy ki más módon segítettek: sokkal többre megy. 60,000-nél az éhel-halástól meg mentett embercknek száma. Ambár a' jóságos tselkedeteknek valódi jutalma inkább magoknak az azokat véghez vitt személyeknek szíveikben, mint akármi külső megtisztelésekben vagyon: mindazáltal a' szerént a' szent kötelesség szerént, melly a' háládatosságnak érzését parantsolja, el nem múlathatjuk, hogy Mélt. Püspök *Kluch József* úr & Exc. jának nagy lelkiségét meg ne emlittsük. Ez a' Nemes szívü Méltóság ugyan is több ezer mérő gabonát kiosztatott szükölködő jobbagyai között, hogy legyen nekik mit el

vetni, és őket levessel és kenyérral táplálta. Minden Szombaton pénzt és kegyeret osztogattatott a' Nyitrai Plébánián is: 2000 forintokat ajándékozott a' Tápláló-Intézetnek, és sok elszegényedett Familiákat, kik oda haza kesergettek, és koldulni szégyenlettek, segített. — A' jóltevőség' ezen le irtt szép munkájának megkoronázására Julius' 16-dikán estve Musikai Akademia tartatott, melly Váltóban 426 forintokat, és 31 fl. 30 kr. jó pénzt hozott-be. Ezen summa le huzván a' költséget belőle a' Tiszt. Ferentz Szerzetbeli Barátoknak általadatott, hogy az Istennek, olly sok ezer Szerentsétleneknek megtartásáért adnának hálákat, és esedznének Isteni Szent Felségének, hogy jövendőre az emberiségről fordítaná el azokat a' szomorú napokat, mellyeket mi által éltünk.

Horváth Ország.

Zágráb Augustus' 8-dikán.

Mostanában Horváth-Országának Vármegyéiben Közönséges Vármegye-Gyülések tartatnak Várasd Vármegye kezdte a' sort, a' hol a' múlt Julius Hónapnak 18-dikán volt a' Gyülés. Ezt követte tiz nap múlva Zágráb Vármegye. Ennek a' most folyó Hónapnak 11-dikén pedig a' Körös Vármegye tette ugyan azt. Mindenütt Méltóságos *Lukovszky Donat* Fő Ispány úrnak mint kirendeltt Királyi Commissariusnak előlülése alatt estek azok meg, a' Bunderialista, Praedialista, Decimalista, és mindenféle névvel nevezendő szabadsággal bíró személyekre nézve.

Az élelemre tartozó dolgok itt e' következendő árron folynak: a' Marhahús-nak fontja 16, a' borjuhúsé 22 kr. Egy font Gyertya 1 fl. a' fagyú pedig 40 kr. A' 3 kr. os Zsemlye 6 latot, az ugyan anyi áron kelő tzipó pedig 12 latot nyom.

E' folyó Hónapnak 8-dikán Fő Tiszt. *Karvancsis József* úr *Segnia* mellett *Alsó Sz. Györgyi* Apátur, *Zágráb* Szabad Királyi Városának 1798-dik Eszten-

dötöl fogva Plebanusa, Zégráb Vármege' Tábla Birája, hajdan az ugyan ide való Kir. Akademiában a' Geometriának, Architecturának, és Hydrotechniának 25 esztendőig volt Közönséges Rendes Professora munkás, és tudományos élete' pályáját elvégezte.

Könyv-Jelentés.

Mivel hogy a' Szülést segítő Tudomány és mesterségről írt munkám második kötete is már nyomtató sajtó alatt van, és e' folyó hónap végével bizonyosan készen leszen, kívántam azon érdemes Uralnak hírré tenné, a' kik ezen munkára előre fizettek, hogy azont a' Serviták Piatzán a' Brakenfels házánál lévő szállásomról a' következő Augustusi vésárkor elvitethetik. Találtatik ezen munka azután is, itt Pesten Könyváros Eggenberger József. és Kiss János Uralnál; valamint Dekretzenben özvegy Csáthiné Asszonynál, Erdélyben pedig Kolosvárott Cuttman Könyv-áros Ural. — Ezen munkának hasznos volta felől, (a' mely 9 Réz táblákra lett metzettekkel ékesített) eléggé meggyőzheti a' nemes Publicumot az is, hogy azt a' F. ges Kir. Helytartó Tanács, Ns. Hazánk Jurisdictionnak, a' Chirurgusok, és Bábaságot gyakorló asszonyok' használására való megvétel, és köztök kiosztás végett érdemesnek találván, kegyesen méltóztatott ajánlani. Valamint az is, hogy azt mint Iskolai Könyvet, e' tárgyra a' mostani nagy tzipasztlású Bábaságot tanító Professor a' Pesti Orvosi Facultásnál, hasznosnak ítélte mint olyat felvenni, melyet alább következő Bizonyosság-levele bizonyít. Melly is így következik:

„Aláírt ezennel bizonyítom, hogy a' leg tapasztaltabb (Expertissimus) Lugosi Fodor András Doctor Ur által, a' Szülésségről ezen cím alatt magyarul kiadattatott Könyv: Szülést segítő Tudomány és Mesterség, más hasonló foglalatú Magyar iratok felett, a' külföldi nagy Szülés-

ről szálló munkákkal, mind a' dologra, mind a' rendre nézve leginkább megegyez, ez azért mint iskolai és kézi Könyvet méltán ajánlhatni. Sőt már a' honyi Universitas, vagy orvos Kar Szülési iskolájában mint olyan valósággal bé is vétetett. Írám Pesten Jun. 30-dikán 1817.

Bérly Eduárd Florian

Med. Dr. és a' Bábaság-Tanítás rend. Prof.

Kívánni lehetne, hogy a' Nemes Jurisdictionok, a' F. ges Kir. Helytartó Tanács ajánlását elfogadván magokat ebből annyi számú Exemplárokkal provideálnák, hogy azt nem csak a' most Practikáló Orvosok és Bába asszonyok között, hanem az ezután tanulni kívánóknak is ingyen osztthassák, a' kik belőle a' Physicusok által is oktattatván, csak nem elkészülve küldethessenek ide az Pesti Universitashoz nagyobb gyakorlás végett az ezen mesterségre alkalmasnak találtatnak; mellyekből csak ily móddal lehetnek a' Publicumnak hasznosabb Segéllői. Írám Pesten Julius 20-dikán 1817-dik Eszt.

Lugosi Fodor András,
Seb-Orvos Doctor, és Szülész.

* * *

Tek. Kováchich József Miklós úr, Philosophia Doctora, több Ns. Vármegyék' Tábla-Birája, és a' Nemz. Muzeum Bibliothekájának Adjunctusa legközelebb ilyen című munkát hotsátott közre: Epiricrisis Documentorum Diplomaticorum, melly a' Magyar Országai Privilegiumok, és egyéb hivatalbeli levelek hetséről szöll. Reménleni lehet hogy ez a' Munka is szint úgy meg fogja érdemleni azoknak figyelmetességeket, kik a' törvényes dolgokkal foglalatoskodnak, mint a' T. T. Szerző úrnak már korábban kiadott két munkái úgymint: Monumenta Veteris Legislationis Hungariae, és Lectiones Variantes in Decretis et Corpore Juris occurrentes közönséges helybe hagyással fogadtattak.